

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Програмно-нормативні основи діяльності
науково-педагогічного працівника вищої школи**

галузь знань 01 Освіта
24 Сфера обслуговування

спеціальність: 017 - фізична культура і спорт
014.11 - середня освіта (фізична культура)
242 - туризм

відділ аспірантури і докторантури

Навчальна програма з дисципліни «Програмно-нормативні основи діяльності науково-педагогічного працівника вищої школи» для аспірантів II курсу спеціальності 017 фізична культура і спорт, 014.11 середня освіта (фізична культура), 242 туризм.

Розробник: доцент, к.фіз.вих. Ріпак М.О.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики фізичної культури
Протокол від “31” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури

(підпис)

(Боднар І.Р.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, галузь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 Освіта 24 Сфера обслуговування		
Модулів – 2	Спеціальність: 017 фізична культура і спорт, 014.11 середня освіта (фізична культура), 242 туризм.	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-ий
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-ий	1-ий
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи аспіранта – 4-6		20 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	20 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	50 год.
		Індивідуальні завдання: -	
	Вид контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Програмно-нормативні основи діяльності науково-педагогічного працівника вищої школи» є формування в аспірантів знань про діяльність науково-педагогічного працівника вищої школи, формування широкої наукової ерудиції та розвиток здібностей творчого теоретичного мислення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати: законодавство України про вищу освіту, характеристику нормативно-правових документів для формування кваліфікаційних характеристик професій (посад) науково-педагогічних працівників навчальних закладів, складові компетентності науково-педагогічних працівників, кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти, перелік основних видів наукової роботи науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, функції, права та обов'язки науково-педагогічних працівників, основи спілкування науково-педагогічного працівника.

вміти: використовувати отримані знання у процесі навчання та науково-педагогічної діяльності, організувати науково-дослідну роботу студентів, оцінювати ефективність роботи професорсько-викладацького складу, складати план науково-методичної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Діяльність науково-педагогічних працівників.

Тема 1. Професійна діяльність науково-педагогічних працівників.

Характеристика нормативно-правових документів для формування кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів. Складові компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників. Кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти.

Тема 2. Наукова та інноваційна діяльність науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Мета і завдання наукової та інноваційної діяльності у закладах вищої освіти. Інтеграція наукової та інноваційної діяльності закладів вищої освіти і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук. Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників. Організаційні форми провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Перелік основних видів наукової роботи науково-педагогічних працівників ЗВО.

Тема 3. Особливості та проблеми наукової діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Особливості наукової діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти. Організація науково-дослідної роботи студентів.

Тема 4. Функції, права та обов'язки науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Функції науково-педагогічних працівників. Робочий час науково-педагогічних працівників. Права науково-педагогічних працівників. Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників. Підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників. Гарантії науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Готовність викладача до науково-педагогічної діяльності.

Тема 5. Валеологічна поведінка науково-педагогічних працівників в контексті здорового способу життя.

Необхідність формування, збереження та зміцнення індивідуального здоров'я науково-педагогічними працівниками. Функції валеологічних програм.

Тема 6. Академічний кейс викладача вищої школи: реалії і перспективи.

Що таке академічний кейс викладача вищої школи? Проблеми формування академічного кейса викладача вищої школи. Академічний кейс як відкритий (незавершений) проект.

Тема 7. Оцінка роботи викладача як елемент системи забезпечення якості вищої освіти.

Оцінка діяльності викладача вищої школи у західних країнах. Оцінка ефективності роботи професорсько-викладацького складу в Україні.

Тема 8. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності.

Професійна кваліфікація науково-педагогічного працівника. Педагогічне спілкування науково-педагогічного працівника.

Тема 9. Особливості методичної діяльності викладача закладу вищої освіти.

Напрямки педагогічної діяльності у вищій школі. Складові педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу та їх змістовне наповнення.

Тема 10. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та шляхи її реалізації.

Психолого-педагогічні особливості становлення й розвитку психологічної компетентності викладача закладу вищої освіти. Сучасна психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та передумови її формування. Шляхи реалізації професійних якостей викладача ЗВО.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Діяльність науково-педагогічних працівників.								
Тема 1. Професійна діяльність науково-педагогічних працівників.	9	2	2	5	9	2	2	5

Тема 2. Наукова та інноваційна діяльність науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 3. Особливості та проблеми наукової діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 4. Функції, права та обов'язки науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	9	2	2	5	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8	20	36	8	8	20
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Готовність викладача до науково-педагогічної діяльності.								
Тема 5. Валеологічна поведінка науково-педагогічних працівників в контексті здорового способу життя.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 6. Академічний кейс викладача вищої школи: реалії і перспективи.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 7. Оцінка роботи викладача як елемент системи забезпечення якості вищої освіти.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 8. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності.	9	2	2	5	9	2	2	5
Тема 9. Особливості методичної діяльності викладача закладу вищої освіти.	9	2	2	5	9	2	2	5

Тема 10. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та шляхи її реалізації.	9	2	2	5	9	2	2	5
Разом за змістовним модулем 2	54	12	12	30	54	12	12	30
Разом за два модулі	90	20	20	50	90	20	20	50

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1			
1	Тема 1. Професійна діяльність науково-педагогічних працівників.	2	2
2	Тема 2. Наукова та інноваційна діяльність науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	2	2
3	Тема 3. Особливості та проблеми наукової діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	2	2
4	Тема 4. Функції, права та обов'язки науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.	2	2
Модуль 2			
5	Тема 5. Валеологічна поведінка науково-педагогічних працівників в контексті здорового способу життя.	2	2
6	Тема 6. Академічний кейс викладача вищої школи: реалії і перспективи.	2	2
7	Тема 7. Оцінка роботи викладача як елемент системи забезпечення якості вищої освіти.	2	2
8	Тема 8. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності.	2	2
9	Тема 9. Особливості методичної діяльності викладача закладу вищої освіти.	2	2
10	Тема 10. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та шляхи її реалізації.	2	2
	Разом	20	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Аналіз науково-педагогічної діяльності викладачів в Україні та за кордоном.	5	5
2	Особливості педагогічного спілкування науково-педагогічного працівника.	5	5
3	Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи.	5	5
4	Особливості обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників.	5	5
5	Система управління діяльністю закладів вищої освіти в Україні.	5	5
6	Стажування науково-педагогічних працівників.	5	5
7	Підвищення якості підготовки кадрів.	5	5
8	Особливості ефективного управління академічним персоналом ЗВО.	5	5
9	Електронні системи управління закладами вищої освіти України.	5	5
10	Закордонний досвід розвитку кадрового потенціалу навчальних закладів системи вищої освіти.	5	5
	Разом	50	50

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки.

Підсумковий контроль – залік.

9. Залікові питання

1. Характеристика нормативно-правових документів для формування кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів.

2. Складові компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників.

3. Кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти

4. Мета і завдання наукової та інноваційної діяльності у закладах вищої освіти.

5. Інтеграція наукової та інноваційної діяльності закладів вищої освіти і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук.
6. Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників.
7. Організаційні форми провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.
8. Перелік основних видів наукової роботи науково-педагогічних працівників ЗВО.
9. Мета і завдання наукової та інноваційної діяльності у закладах вищої освіти.
10. Інтеграція наукової та інноваційної діяльності закладів вищої освіти і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук.
11. Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників.
12. Організаційні форми провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.
13. Перелік основних видів наукової роботи науково-педагогічних працівників ВЗО.
14. Особливості наукової діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.
15. Організація науково-дослідної роботи студентів.
16. Основні завдання закладу вищої освіти.
17. Функції науково-педагогічних працівників.
18. Робочий час науково-педагогічних працівників.
19. Права науково-педагогічних працівників.
20. Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників.
21. Підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників.
22. Гарантії науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти.
23. Типи закладів вищої освіти.
24. Необхідність формування, збереження та зміцнення індивідуального здоров'я науково-педагогічними працівниками.
25. Функції валеологічних програм.
26. Що таке академічний кейс викладача вищої школи?
27. Проблеми формування академічного кейса викладача вищої школи.
28. Академічний кейс як відкритий (незавершений) проект.
29. Оцінка діяльності викладача вищої школи у західних країнах.
30. Оцінка ефективності роботи професорсько-викладацького складу в Україні.
31. Професійна кваліфікація науково-педагогічного працівника.

32. Педагогічне спілкування науково-педагогічного працівника.
33. Напрямки педагогічної діяльності у вищій школі.
34. Складові педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу та їх змістовне наповнення.
35. Законодавство України про вищу освіту.
36. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти.
37. Система забезпечення якості вищої освіти.
38. Психолого-педагогічні особливості становлення й розвитку психологічної компетентності викладача вищого навчального закладу.
39. Сучасна психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та передумови її формування.
40. Шляхи реалізації професійних якостей викладача ЗВО.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Критерії оцінки	Модулі		
	1	2	Максимальна сума балів
Активність на занятті: виступи, доповнення, участь у диспутах (0-5 бала за заняття)	20	30	50
Підсумкова контрольна робота, тести	15	15	30
Реферат	10	10	20
Максимальна сума за модуль	45	55	100

Аспірант, що з поважних причин не відвідував лекційних та семінарських занять та не отримав бали за поточне оцінювання, складає залік згідно залікових вимог.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Основна:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 1556-VII.
2. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 49. – с. 668. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про трудові книжки працівників» [Електронний ресурс] // № 301 від 27 квітня 1993 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF>
4. Наказ України «Про затвердження Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації» // Міністерство освіти і науки України. – 2002. – № 744.
5. Булах І. С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. – К.: [НПУ](#), 2002. – 115 с.
6. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник/ За заг. ред. О.Г. Мороза. – К.: [НПУ](#), 2003. – 267 с.
7. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
8. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т.І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Допоміжна:

9. Балабанова Л. В. Управління персоналом / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 471 с.
10. Баранова Г. И. Модели управления персоналом: учебное пособие / Г. И. Баранова. – Иркутск: ИГЭА, 2007. – 354 с.
11. Бублій Г. А. Система управління діяльністю вищих навчальних закладів в Україні / Г. А. Бублій // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 1. – С. 186–191.
12. Васильєва Т. А., Леонов С. В., Багмет К. В. Вітчизняний досвід оцінки ефективності науково-педагогічних працівників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/5213/1/vasileva.pdf>
13. Виноградський М. Д. Управління персоналом: навч. посіб. Для ВНЗ / М. Д. Виноградський, С. В. Беляєва, А. М. Виноградська та ін. – К.: ЦНЛ, 2008. – 504 с.
14. Гаращук О. Підвищення якості підготовки кадрів – фундаментальна місія вищої школи / О. Гаращук, В. Куценко, І. Содоль // Вища школа. – 2013. – № 2. – С. 22-36.
15. Данилевич М. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в контексті парадигмальних змін у вищій фізкультурній освіті / Мирослава Данилевич, Галина Іванова // Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали III Міжнар. конгресу.(18–21 травня 2017 року, м. Одеса). – Одеса, 2017 – С. 524–525.
16. Данилевич М. В. Компетентностный подход как основа высшего физкультурного образования будущих специалистов физического воспитания и спорта / Данилевич М. В. // The Unity of Science. – 2014. – Р. 21 – 25.
17. Едукаційна програма Європейського Союзу Сократес-Еразмус в системі підготовки фахівців галузі фізичного виховання і спорту / Є. Приступа, [та ін.] // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2004. – Вип. 8, т. 4. – С. 284–286.

18. Загорій А. М. Особливості ефективного управління академічним персоналом ВНЗ / А. М. Загорій // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 1 (23). – С. 176–180.
19. Канюк В. М. Менеджмент персоналу: навч. посібник / В. М. Канюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 398 с.
20. Крушельницька О. В. Управління персоналом: навч. посібник / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук. – К.: Кондор, 2003. – 296 с.
21. Крушельницька О. В. Управління персоналом: Навчальний посібник. / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук. – Вид. друге, перероблене й доповнене. – К.: Кондор, 2005. – 308 с.
22. Лапичак І. Аспекти інтеграції професійних знань і вмінь при підготовці фахівців з фізичного виховання у вищих навчальних закладах / Ігор Лапичак, Федір Музика // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 1. – С. 158 – 164.
23. Лапичак І. Мотиви навчальної діяльності та ставлення до вивчення профільних дисциплін у студентів – майбутніх фахівців з фізичного виховання / Ігор Лапичак, Федір Музика // Спортивна наука України. – 2012. – № 6(11). – С. 62–72.
24. Лумпієва Т. П., Волков О. Ф. Оцінка якості діяльності викладача [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://194.44.242.244/Portal/Soc_Gum/Npdntu_pps/2009_3/lumpieva.pdf
25. Никулина И. Оценка качества знаний через качество преподавательской деятельности / И. Никулина, О. Римская // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 12. – С. 115–117.
26. Полуніна О.В. Психологічна компетентність викладача вищого педагогічного навчального закладу як чинник успішності управління процесом учіння студентів. Дис...канд.психол.наук. – К., 2004. – 202 с.

27. Приступа Є. Глобалізаційні тенденції в системі підготовки фахівців галузі фізичного виховання і спорту в Європі / Євген Приступа // Наукові записки. Серія : Педагогіка. – 2004. – № 4. – С. 125–129.

28. Приступа Є. Н. Сучасні тенденції в системі підготовки фахівців галузі фізичного виховання і спорту в Європі / Є. Н. Приступа // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи : зб. наук. пр. – Дрогобич, 2005. – Вип. 4. – С. 387–395.

29. Семиченко В.А. Використання психології в навчально-виховному процесі вищої школи// Педагогіка і психологія. – 1996. - № 3. – С. 33-43.

30. Семиченко В. А., Заслуженюк В. С. Психологічна структура педагогічної діяльності: Навч.посібник. – Ч.1. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет“, 2001. – 217 с.

31. Січко Т. В. Електронні системи управління вищими навчальними закладами України / Т. В. Січко, О. А. Ковальчук // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – №4 (81). – С. 208–217.

32. Сороколіт Н. С. Інноваційна діяльність педагога : лекція / Сороколіт Н. С. – Львів, 2018. – 11 с.

33. Сороколіт Н. С. Управління інноваційною діяльністю педагога : лекція / Сороколіт Н. С. – Львів, 2018. – 20 с.

34. Стельмах С. Валеологічна поведінка викладача вищого навчального закладу в контексті здорового способу життя / С. Стельмах, В. Ясінський // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2013. - Вип. 120. - С. 299-306.

35. Хриков Є. М. Аналіз та оцінка діяльності ректорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.experts.in.ua>

36. Чернишова Є. Р. Розвиток кадрового потенціалу навчальних закладів системи вищої освіти: зарубіжний досвід / Є. Р. Чернишова // Порівняльно-педагогічні студії. – 2012. – №2 (12). – С. 68-80.

37. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії //Освіта і управління. – Т.2. – 1998. - № 4. – С.91-98.

38. Accreditation Standards [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.aacsb.edu/accreditation/standards.asp>

39. Building Management Education in Ukraine: A Blueprint for Action / [Bochniarz Z., Kanishchenko G., Karpova O.]. – К. : Management Education and Training Center, 2001. – 110 p.